

Program biblickej konferencie s abstraktami príspevkov

8:30 Otvorenie konferencie

Pozdrav pomocného biskupa prof. ThDr. Jozef Hal'ko, PhD.

8:45-9:45

P. Klemens Stock, SJ, sekretár Pápežskej biblickej komisie v r. 2014

Ispirazione e Verità della Sacra Scrittura. La parola che viene da Dio e parla di Dio per salvare il mondo (*Inšpirácia a pravda Svätého písma. Slovo, ktoré prichádza od Boha a hovorí o Bohu, aby spasilo svet*)

Úvodná *lectio magistralis* má za cieľ prezentovať dokument Pápežskej biblickej komisie (PBK) z roku 2014. Vtedajší sekretár PBK prof. Klemens Stock, SJ priblíži východiská a okolnosti vzniku dokumentu. Predostrie jeho hlavné časti, témy a ťažiská. Načrtne aj metodologický postup spracovania tematiky inšpirácie a pravdy Písma v dokumente. Prednáška utvorí všeobecný rámec pre témy nasledovných príspevkov dotýkajúcich sa tematiky a významných biblických textov používaných v dokumente.

PRESTÁVKA 10.00-10.15

I. blok moderuje prof. ThDr. Pavol Farkaš, PhD., RKCMBF UK

10.15-10.35

S.S.L. Milan Sova, PhD., RKCMBF UK Bratislava

Kde bola pochovaná biblická Ráchel?

Príspevok poukáže na dve protichodné biblické tradície, týkajúce sa lokalizácie hrobky biblickej Ráchel: Gn 35,19-20 ju lokalizuje do oblasti Betlehema na územie Júdovho kmeňa, kým 1Sam 10,2 na územie Benjamínovho kmeňa. Z toho plynú prirodzené otázky: Prečo vôbec takéto protichodné tradície vznikli? Dajú sa nejakým spôsobom zosúladiť? Ako chápať pravdu takýchto vzájomne si odporujúcich biblických textov?

10.35-10.55

SSDr. Blažej Štrba, PhD., RKCMBF UK Bratislava, TI Badín

Vyničenie národov podľa Knihy Jozue alebo sebazničenie mysle čitateľa

Jedným z najťažších textov Biblie na vysvetlenie podľa dokumentu *Inšpirácia a pravda Svätého písma* je veľký blok Joz 6–12. Dokument ho považuje za problematickejší ako všetky vojny a masakre, o ktorých sa píše v Starom zákone (bod č. 127). Varuje pred jeho doslovným výkladom, nazýva ho „určitým druhom podobenstva“, a preto ho považuje za určitý „druh symbolu“. Príspevok sa zameria na problematiku hermeneutiky kapitol o vyhladení národov Kanaánu, na ťažkosti prijateľnej interpretácie, na ľahkosť s akou sa robí fundamentalistické zaobchádzanie s textom a na vážnosť dôsledkov takéhoto zaobchádzania s posvätnými knihami.

10.55-11.15

ThLic. Iveta Strenková, ThD., GTF PU Prešov

Pád Ninive v knihe prorok Nahuma

Jednou z výziev pre výklad Božieho slova, ktorej sa dokument PBK *Inšpirácia a Pravda Svätého písma* venuje, je problém násilia a krutosti (b. 124-131). Prorok Nahum si v minulosti často vyslúžil prívlastok „neetický“, „falošný“, práve z dôvodu, že tento krátky prorocký spis poetickým a veľmi živým spôsobom predstavuje zničenie asýrskeho mesta Ninive. Problematickým je nielen samotný opis násilia a trestu žene, ktorá je personifikáciou Ninive, ale aj formulácie, ktoré pripisujú vykonanie trestu priamo Bohu („*Hľa som proti tebe ...*“). Na základe textu Nah 3,1-7 sa v príspevku zameriame na niektoré literárne motívy, teologickú interpretáciu pádu Asýrskej ríše a obraz Boha, ktorý tento biblický spis ponúka. V krátkosti sa dotkneme ďalšieho problému, a tým je vzťah ku knihe proroka Jonáša, ktorý je často chápaný ako antagonista proroka Nahuma.

Diskusia 10 min.

PRESTÁVKA 11.25-11.40

II. blok moderuje SSDr. Blažej Štrba, PhD., RKCMBF UK

11.40-12.00

doc. Dr. Petr Mareček, ThD., CTF UP Olomouc

Význam údajů o dějinných poměrech v Lk 3,1-2a

Táto štúdia si kladie za cieľ objasniť údaje o dejinných pomeroch v Lk 3,1-2a a poukázať na ich význam v Lukášovom evanjeliu. Štúdia je rozdelená do troch častí. Najprv informuje o usporiadaní blízkeho kontextu veršov Lk 3,1-2a a zameria pozornosť na problematiku jeho tradície a redakcie. Ďalej bude uvedený výklad textu Lk 3,1-2a, ktorý nielen objasní jednotlivé výrazy, ale tiež sprostredkuje obsiahne informácie o jednotlivých historických postavách, ktoré sa v ňom spomínajú. Nakoniec sa v závere predloží zhrnutie výkladu s poukazom na význam textu Lk 3,1-2a v celom Lukášovom evanjeliu.

12.00-12.20

doc. ThDr. Branislav Kluska, PhD., KU v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Inšpirované svedectvo štvrtého Evanjelia

Najnovší dokument Pápežskej biblickej komisie *Inšpirácia a pravda Svätého písma* sa vo svojej prvej časti zameriava na vedomie obsiahnuté v texte biblických kníh, že tieto pochádzajú od Boha. Vo štvrtom Evanjeliu hlavným činiteľom komunikácie Božieho zjavenia je svedectvo – svedectvo, ktoré prináša samotný Ježiš, svedectvo očitých svedkov o Ježišovi a nakoniec napísané svedectvo knihy štvrtého Evanjelia. Vo svojom príspevku sa zameriam na význam a funkciu svedectva v poslednom kanonickom evanjeliu, najmä prostredníctvom analýzy dvoch textov – Jn 19,25; 21,24-25.

12.20-12.40

doc. ThLic. Jaroslav Brož, ThD. SSL., KTF UK Praha

Boží mluva v minulosti a přítomnosti podle Listu Židům

Úvod Listu Hebrejům obsahuje základné tvrdenie biblického zjavenia *Boh hovorí* (porov. Hebr 1,1-2). Autor tohto výnimočného spisu mimo iného ukazuje na súvislosť starozákonných slov s definitívnym zjavením v Ježišovi-Synovi tak, že ich číta v kristologickom zmysle. Spôsob, akým so starozákonnými citátmi pracuje, svedčia o jeho presvedčení, že i v prítomnosti v nich hovorí živý Boh. Príspevok chce túto skutočnosť demonštrovať na niekoľkých vybraných príkladoch.

Diskusia 10 min.

OBEDNÁ PRESTÁVKA 12.50-14.00

III. blok moderuje doc. ThLic. Jaroslav Brož, ThD. SSL., KTF UK Praha

14.00-14.20

ThDr. Mykhaylyna Klusková, PhD., PF KU v Ružomberku

Pravda o egyptských ránach vo svetle Knihy Exodus a Ž 105

Cieľom príspevku je odpovedať na otázku, v čom spočíva pravda biblického rozprávania o egyptských ránach z Knihy Exodus a vo svetle Ž 105. Napriek podobnosti témy, narácia o ránach v druhej knihe Pentateuchu a ich opis v Ž 105 nie sú úplne identické. Biblické fragmenty odlišuje nielen dĺžka textu pri predstavovaní jednotlivých rán, ale aj ich počet a poradie. Najvýraznejším rozdielom medzi naráciou v Knihe Exodus a opisom v Ž 105 je umiestnenie informácie o rane tmy, ktorá je v rámci egyptských katakliziem raz uvedená ako predposledná (Ex) a inokedy ako prvá (Ž 105). Snahou autorky bude zistiť, ako vplývajú rozdiely v prezentovaní egyptských rán v Ex a Ž 105 na interpretáciu samotného fenoménu a v čom spočíva pravda obidvoch biblických fragmentov, ktoré o egyptských ránach pojednávajú.

14.20-14.40

ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD., SSL., RKCMBF UK Bratislava

Faraónovo srdce ako interpretačný kľúč rozprávania Ex 4–14 o vyslobodení Izraela

Exegetické problémy zatvrdeného srdca faraóna v Knihe Exodus 4–14 sú riešené už pomerne dlho. Častý výskyt témy sa odvíja v dvoch smeroch, jednak, že Boh sám zatvrdzuje srdce faraóna a taktiež, že faraón sám si zatvrdzuje srdce. *Literaturkritik* objasňovala problémy aktívneho a pasívneho zatvrdzovania srdca málo presvedčivým klasickým vysvetlením, že kniha používala dva odlišné pramene, resp. tradície Pentateuchu. Príspevok sa pokúsi opätovne analyzovať a klasifikovať početné verše s daným motívom v rámci naratívneho bloku z hľadiska lexikálneho, gramatického a kontextuálneho. Cieľom tohto trojitého analytického prístupu je objasniť nejasné zatvrdzovania srdca faraóna aj pomocou častého používania motívu srdca v egyptskom

písomníctve a ikonografii. Tento medzikultúrny motív spoločný Egyptu aj Izraelu adekvátne zapadá do biblického opisu egyptského panovníka s reprezentatívnou a imperiálnou funkciou.

14.40-15.00

doc. Róbert Lapko, ThD., PhD., TF KU v Ružomberku

Kumránske fragmenty knihy Tobiáš: ich inšpirovanosť, kanonickosť a vplyv na preklad.

Sú staroveké fragmenty Tob viac inšpirované ako mladšie textové svedectva Tob? A sú vôbec kanonické? Ak sú to najstaršie textové svedectva Tob, majú sa stať východiskom pre preklad Tob? Na tieto otázky ponúkneme odpovede v súvislosti s dokumentom o inšpirácii a pravde Svätého písma z dielne PBK (2014).

Diskusia 10 min.

PRESTÁVKA 15.10-15.25

IV. blok moderuje doc. ThDr. Jozef Tiňo, PhD., TF TU Trnava

15.25-15.45

SSDr. Pavel Vilhan, PhD., RKCMBF UK Bratislava, TI Badín

Knihy Sirachovca plná inšpirácie

Tento príspevok chce vstúpiť do diskusie o vnímaní Svätého písma ako inšpirovaného samotnými autormi posvätných kníh, nakoľko je možné ich identifikovať. Zaradenie knihy Sirachovca do dokumentu vníma autor príspevku ako významný a prospešný pre svoj obsah, napriek tomu, že spis nie je za inšpirovaný považovaný ani židmi ani protestantmi. Je však dôležitým svedkom tvorby kánonu inšpirovaných kníh tak židmi ako aj kresťanmi. Moderné objavy jeho hebrejského textu a porovnávacie štúdie naznačujú, že táto kniha obsahuje veľmi inšpiratívne a vzácne pozorovania z intertestamentárnej doby, ktoré žiaľ nedostávajú dostatočný priestor ani v liturgii a vďaka použitiu prekladu z latinčiny nedosahujú silu vyjadrenia v hebrejskej či gréckej pôvodine. Príspevok v tomto duchu pristupuje ku komentovaniu bodu 20 venovanému knihe Sirachovca a predkladá ďalšie možné pohľady vychádzajúce z knihy, ktoré podporujú myšlienku inšpirácie Písma i jeho čitateľa.

15.45-16.05

doc. PhDr. ThDr. Daniel Slivka, PhD., GKTF PU v Prešove

Osobná skúsenosť a viera ako forma biblickej inšpirácie knihy Jób.

Osobná skúsenosť a viera, či skúsenosť zo spoločenstva Božej prítomnosti podľa dokumentu PBK Inšpirácia a pravda Svätého písma dosvedčujú živý a pevný vzťah s Bohom, ktorý pochádza od Boha a je Bohom inšpirovaný. Daná osobná skúsenosť ako fenomén sa nachádza vo všetkých sapienciálnych knihách Starého zákona, pričom ich formulácie sa odlišujú od prorockých textov a ich autori mlčia o tom, že by prijali Božie slovo ako proroci. Takýto postup múdroslovných kníh, kam patrí aj Kniha Jób poukazuje na postulát dominujúci dnes v hermeneutike, t. j. že pri výklade posolstva knihy Jób sa vníma antropologická situácia a skúsenosť človeka s Bohom v utrpení. Preto je v týchto

knihách vložená skúsenosť s Bohom, aby sa následne ukázalo ako je potrebné chápať fenomény života. V prípade Knihy Jób ide o fenomén krízy a utrpenia. To, čo je možno niekedy vnímané ako kanonicky najslabšia časť Písma, je naopak silné z pohľadu dnešného života.

16.05-16.25

Dr. theol. Miroslav Varšo, Spoločenskovedný ústav SAV, Košice

Evanjeliá o detstve ako interpretačná výzva

Evanjeliám o detstve sa ostatný dokument PBK *Inšpirácia a pravda Svätého písma* venuje v 3. časti so špecifickým označením „výzvy.“ Prvé dve kapitoly Evanjelia podľa Matúša ako aj Evanjelia podľa Lukáša sa nedostali k tomuto prívlastku náhodou. Ich obsah, posolstvo, vzťah k textom samotného evanjelia, ale aj k ostatným evanjeliám, či starozákonným textom už od prvého čítania priťahuje pozornosť ich odlišným charakterom, zdanlivou jednoduchosťou, výnimočným intertextuálnymi prepojeniami. Zámerom štúdie je interpretácia obrazno-symbolických vyjadrení evanjelií o detstve na pozadí Starého zákona. Ten možno pokladať za prvotný prameň, z ktorého inšpirovaní autori čerpali námety a podnety na vyjadrenie bohatého teologického posolstva obsiahnutého v novozákonných rozprávaniach. V záujme výskumu je aj hľadanie vplyvov okolitých kultúr tak ako sa premietli do motívov zachytených v súvisiacich starozákonných aj novozákonných obrazoch. V zmysle výroku najnovšieho dokumentu o tom, že *semina Verbi boli rozosiata po svete a nemožno ich teda ohraničovať iba samotným textom Biblie* (148), bude vznesená aj otázka, či biblické texty o detstve mali vplyv aj na okolité kultúry.

Diskusia 10 min.

UKONČENIE KONFERENCIE 16.35-16.45